

Spreken is zilver, zwijgen is goud?

C.N.M. Renckens

Af en toe besluit de webredactie een bericht van de website te verwijderen en daarvoor bestaat vrijwel steeds een goede reden. Haast nooit gebeurt dat omdat er sprake was van onjuistheden – de berichtgeving van onze Vereniging geldt als zeer betrouwbaar – of juridische dreiging, maar wel soms op verzoek van ex-kwakzalvers die hun leven gebeterd hebben en in hun nieuwe leven last hebben van de zoekmachines die zoekers direct naar onze website brengen. Zo verwijderden wij enige tijd terug de berichten over een voormalig helderziend en orthomoleculair therapeute, die gestopt was met haar alternatieve geneeswijzen en een nieuwe carrière als trainer in het bedrijfsleven startte. Zij bezwoer ons dat zij zich niet meer bezondigde aan die kwakzalverijen en wij besloten haar verzoek te honoreren.

Eind juli speelde er iets geheel anders en stond er op onze site een kort berichtje over de kwakzalverspraktijken van de toen recent gearresteerde Radovan Karadzic, die er als meest gezochte oorlogsmisdadiger van Joegoslavië bijna 13 jaar in was geslaagd zich onvindbaar te houden door te werken als alternatief arts in Belgrado. Dit bericht leidde tot enig intern debat binnen het bestuur en de webredactie, waarbij enkele bestuursleden het ongepast vonden ook maar de schijn te wekken dat wij publicitair voordeel zouden willen behalen door diens oorlogsmisdaden in verband te brengen met zijn alternatief-geneeskundige praktijken. Secretaris Frits van Dam sprak van banalisering van het kwaad en meende dat er ook geen goede reden zou zijn alle kruideniers in diskrediet te brengen, als Karadzic zich in leven had gehouden als kruidenier. Van verschillende leden ontving het bestuur overigens belligerente teksten als 'weer een bewijs dat alternatieve geneeskunde een Weltanschauung of way of life van zieke geesten is'. Deze druk van een deel van onze achterban werd weerstaan. Het bestuur besloot in goed overleg met de webredactie de tekst weer van de website te verwijderen, maar hij was inmiddels in het tijdsbestek van ruim 24 uur al opgemerkt door *De Telegraaf*, *Het Parool* en *Vrij Nederland*.

Steenhorst van *De Telegraaf*, winnaar Meester Kackadorisprijs 2005, die kennelijk de website van de VtdK goed volgt schreef op vrijdag 25 juli 2008 hierover, onder de kop 'Kwakzalver Karadzic maakt kans op trofee':

'Met veel grijs hoofd- en baardhaar wist Karadzic

Karadzic, lood om oud ijzer

over te komen als een goedaardige alternatieve genezer, waarin niemand de internationaal gezochte voormalig Bosnisch-Servische leider herkende. 'Dragan Dabic' bedreef de zogenaamde energetische geneeskunde, publiceerde daarover, gaf lezingen en was beschikbaar voor tv-optredens. De Nederlandse Vereniging tegen de Kwakzalverij zegt Karadzic te beschouwen als een schoolvoorbeeld van "hoe makkelijk het is voor een pathologische leugenaar om als een sympathieke goeroe over te komen, en hoe eenvoudig het is voor zo iemand om zich in de kwakzalverij te storten."

Steenhorsts idee dat Karadzic kanshebber zou kunnen zijn voor de Meester Kackadorisprijs 2008, getuigt niet van grote deskundigheid want bij deze prijs gaat immers niet om de bekroning van kwakzalvers, maar van personen of instellingen die de kwakzalverij bevorderen.

Veel verder dan de hierboven geciteerde zin ging het stuk op onze site niet, behalve dat het daarnaast een aantal termen uit de website van Karadzic citeerde, die zeer aannemelijk maakte

© Tom, Noord Hollands Dagblad, 29 juli 2008

dat het hier om kwakzalverij van het zuiverste water ging: 'Acupressuur, acupunctuur, ayurveda, geïntegreerde geneeskunde, yoga, acidobasische status, karma, meditatie' en dergelijke. Dan is het inderdaad wel duidelijk, nietwaar.

Het Parool en VN belden intussen met de secretaris en meenden tweespalt c.q. censuur binnen onze gelederen te constateren. Ons standpunt kwam in adequate bewoordingen in de berichtgeving van beide bladen terecht. Het strovuur ging aldus even snel uit als het was opgevlamd. Welke conclusie kan er nu uit deze affaire worden getrokken? De voornaamste lijkt ons dat er ook binnen de VtdK discussie is over strategische keuzen en dat door ons niet elke gelegenheid wordt aangegrepen om kwakzalvers als misdadigers af te schilderen. De meeste kwakzalvers zijn natuurlijk veeleer warhoofden dan misdadigers. De angst beschuldigd te worden van goedkoop effectbejag of onbeschaafd opportunisme, een angst die door meerdere bestuursleden werd gedeeld, leidde tot het besluit het bericht van onze site te verwijderen. Een minder ongenueanceerd gezelschap had de onthullingen rond Karadzic waarschijnlijk gezien als 'an offer one cannot refuse', maar hiervoor bedankten wij bij nader inzien.

Is er een beoordelingsfout gemaakt of wordt de Vereniging soms te weekhartig bij zo'n buitenkansje? Beide conclusies zijn verdedigbaar, maar bij handhaving van de column, die van de hand

van eindredacteur Jan Willem Nienhuys was, zouden wij ons niet in kwaad gezelschap hebben bevonden. Oordeelt u zelf. Voor de vorming van uw eigen mening over dit besluit verwijzen wij ook naar de hierbij afgedrukte cartoons, verschenen in respectabele kranten zonder daar aanleiding te zijn tot enige ingezonden brief of boze reactie, en naar twee citaten van buitenlandse geestverwanten.

Rose Shapiro, Brits journaliste en auteur van een mooi boek over alternatieve geneeswijzen (zie pagina 34), schreef in *The Guardian* van 24 juli onder andere het volgende:

'Could this be the moment when alternative medicine finally gets the reputation it deserves and is seen for what it is - a massive social and intellectual fraud? Everything that is wrong with complementary and alternative medicine is contained in the two stories that have dominated the news this week - the discovery that Radovan Karadzic had reinvented himself as a white-haired guru offering homeopathy, energy medicine and acupuncture, and the story of Dawn Page, a woman who is now brain-damaged after she went on a "detox diet". For alternative medicine is not only founded on lies and falsehoods, but it can be very bad indeed for your health. (...) Just because Karadzic was a war criminal, it doesn't follow that all alternative practitioners are genocidal maniacs, and indeed many practitioners sincerely believe in what they

© Zak, de Volkskrant, 2 augustus 2008

are doing and want to help their clients. But there have surely been enough cases now of blatant recklessness if not outright deceit to confirm that practising alternative medicine is very often the last refuge of the scoundrel.'

De Amerikaanse fysicus en scepticus Robert Park, bekend van zijn prachtboek *Voodoo Science*, heeft een wekelijks verschijnende elektronische nieuwsbrief *Bob Park's What new?* Een vast citaat onder diens e-berichten luidt als volgt: 'Opinions are the author's and not necessarily shared by the University of Maryland, but they should be.'

Park schreef 1 augustus:

'Metamorphosis: infamous serbian fugitive arrested. Thirteen years after his indictment

in connection with the Srebrenica massacre and the deadly siege of Sarajevo, Radovan Karadzic was found with a beard and a new identity living openly in Belgrade. How could a mass murderer support himself for 13 years without drawing on his past? No problem. He practiced alternative medicine, which requires little more than a lack of scruples. He was fully qualified.'

Erg ongenuanceerd, hetgeen bewijst dat ook serieuze en respectabele critici de verleiding om dit 'inkoppertje' te benutten niet altijd konden weerstaan. Onwaarheid schreven zij daarbij zeker niet en ik kan het hen beslist niet kwalijk nemen, ook al maakte de VtdK uiteindelijk een andere afweging. ●